

Nr 199.

Av herr **Nilsson, Bror, m. fl.**, om beredande av provisorisk löneförbättring för vissa befattningshavare hos hushållningssällskapen.

För den händelse förslag till hushållningssällskapens framtida organisation icke skulle komma att föreläggas årets riksdag, ha hushållningssällskapens ombud hemställt om anslag för budgetåret 1945/46 med dels 3 500 000 kronor till hushållningssällskapens allmänna verksamhet, däri inberäknat verksamheten i samband med vissa kristidsåtgärder m. m., dels ock 500 000 kronor till provisorisk avlösningsförbättring för sällskapens befattningshavare. Ombudens förslag ansluter sig i sistnämnda hänseende till ett av lantbruksstyrelsen framställt yrkande om ett särskilt anslag med sistnämnda belopp såsom bidrag till hushållningssällskapen för provisoriska avlösningsförbättringar från och med kalenderåret 1945 åt hos sällskapen anställda befattningshavare. I fråga om anslagsposten till hushållningssällskapens allmänna verksamhet, inberäknat det särskilda bidraget till kostnader i samband med vissa krisåtgärder m. m., har lantbruksstyrelsen emellertid icke yrkat högre belopp än 3 000 000 kronor, d. v. s. samma anslag som för närvarande.

I sitt yttrande till statsverkspropositionen i denna del föreslår departementschefen en höjning av det till sällskapens allmänna verksamhet avsedda beloppet med 500 000 kronor. För detta ändamål borde därför enligt departementschefen för nästa budgetår beräknas ett belopp av 3 300 000 kronor. Departementschefen hemställer emellertid härjämte om ett särskilt anslag på 200 000 kronor som bidrag till kostnaderna i samband med vissa kristidsåtgärder m. m. Enligt departementschefen borde det emellertid icke möta hinder att av anslaget till den allmänna verksamheten viss del efter Kungl. Maj:ts bestämmande finge särskilt disponeras för att möjliggöra en provisorisk avlösningsförbättring för de ekonomiskt sämst ställda befattningshavarna inom hushållningssällskapen.

För här ovan angivna ändamål — hushållningssällskapens allmänna verksamhet, särskilt bidrag till hushållningssällskapen för kostnader i samband med vissa krisåtgärder m. m. och provisorisk avlösningsförbättring för sällskapens befattningshavare — ha alltså hushållningssällskapens ombud hemställt om anslag med tillhoppa fyra milj. och lantbruksstyrelsen med tre och en halv milj. kronor. Även departementschefen förordar sistnämnda belopp. Mellan å ena sidan ombudens och lantbruksstyrelsens ståndpunkt och å

andra sidan departementschefens råder emellertid den skillnaden, att de förstnämnda hemställt om ett särskilt anslag till provisorisk avlöningsförbättring med 500 000 kronor, medan man vid ett bifall till departementschefens yrkande icke med bestämdhet vet, huru stor del av de sammanlagda anslagsposterna som skulle komma att användas för ifrågavarande ändamål.

Hushållningssällskapsutredningens förslag till avlöningsstat för sällskapens tjänstemän har blivit strängt nagelfaret. Enligt hushållningssällskapsutredningen skulle det erfordras ett anslag till avlöningar åt hushållningssällskapens tjänstemän med, inkl. kristillägg, närmare 4 500 000 kronor. I sitt yttrande över utredningens förslag prutade lantbruksstyrelsen ned dessa kostnader med omkring 1 100 000 kronor. I propositionen i ärendet till 1944 års riksdag hade motsvarande anslagspost nedprutats med ytterligare 380 000 kronor eller till ett omkring 1 500 000 kronor lägre belopp än det av hushållningssällskapsutredningen föreslagna. Trots dessa kraftiga nedskärningar skulle statens utgifter för ändamålet vid en lönesättning enligt propositionen komma att med 840 000 kronor om året överstiga det sammanlagda beloppet av de nuvarande avlöningsbidragen av statsmedel för ifrågavarande tjänstemän. Till en del tjänster vid hushållningssällskapen utgå statsbidrag, till andra däremot icke. Nyssnämnda ökning av 840 000 kronor skulle fördelas uteslutande på de tjänster, till vilka statsbidrag utgå. Den ifrågasatta provisoriska avlöningsförbättringen å 500 000 kronor skulle däremot utgå icke endast till nyssnämnda tjänstemän utan även till de befattningshavare hos hushållningssällskapen, till vilkas avlöning statsbidrag icke utgår. Det mindre beloppet skulle alltså fördelas på ett större antal tjänstemän. Det är därför fullkomligt uteslutet att ett bifall till detta yrkande skulle på något sätt kunna föregripa den kommande definitiva löne regleringen.

Löneläget för hushållningssällskapens tjänstemän är synnerligen ojämnt. Som helhet ligger det väsentligt lägre än för ungefär motsvarande befattningshavare såväl inom det enskilda näringslivet som inom statsförvaltningen. Många av hushållningssällskapens tjänstemän ha icke högre löner än att de, för den händelse de varit statstjänstemän, skulle ha kommit i åtnjutande av den provisoriska avlöningsförbättring som tillerkänts statens sämst avlönade befattningshavare. Hushållningssällskapens tjänstemän ha ej heller i samma omfattning som de flesta övriga tjänstemannagrupper erhållit kompensation för den levnadskostnadsstegring, som inträtt under krisåren. Det är därför knappast någon överraskning att sällskapen ofta ha svårt att få lediga tjänster besatta. Rekryteringen är i allvarlig fara. Om sällskapen icke kunna anskaffa kvalificerade tjänstemän för att utföra de viktiga arbetsuppgifter, som åvila sällskapen, ligger det i sakens natur att de få allt svårare att fullgöra sitt arbete. Lantbruksstyrelsen betecknar det också såsom »oundgängligen nödvändigt», att förutsättningar omedelbart skapas för en förbättring av lönesättningen för sällskapens befattningshavare.

Även vi finna detta oundgängligt. För att uppnå detta ändamål torde det emellertid vara nödvändigt, att riksdagen tillser, att en tillräcklig del av det föreslagna anslaget verkligen kommer att användas till en provisorisk löneförbättring. Frågan om fördelningen av de belopp, som gå till detta ändamål, torde lämpligen böra anförtros åt Kungl. Maj:t efter förslag av lantbruksstyrelsen, vilken enligt vad vi inhämtat redan nu har god överblick över löneläget inom hushållningssällskapen. Enligt vår åsikt bör riksdagen som villkor för hushållningssällskapen att erhålla förhöjt anslag till den allmänna verksamheten föreskriva, att sällskapen efter Kungl. Maj:ts bestämmande använda viss del av anslaget till provisorisk löneförbättring för de ekonomiskt sett svagast ställda befattningshavarna inom sällskapen. Härigenom skulle man så vitt vi kunna finna få en viss garanti för att förbättringar, om än till mycket obetydliga belopp, verkligen komme att utgå i de fall där de bäst behövdes.

På grund av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen som villkor för hushållningssällskapen att erhålla förhöjt anslag till den allmänna verksamheten måtte föreskriva, att sällskapen enligt Kungl. Maj:ts bestämmande använda viss del av anslaget till provisorisk löneförbättring för de ekonomiskt sett svagast ställda befattningshavarna inom hushållningssällskapen.

Stockholm den 23 januari 1945.

B. A. Nilsson.

Josef Hagnan.

Joh. Friggeråker.

John Gustavson
i Guntorp.

John Björck.
